

Universitatea „Babeş-Bolyai” Cluj-Napoca

Facultatea de Studii Europene

Şcoala Doctorală „Paradigma Europeană”

Teză de doctorat

**Etica în afacerile internaţionale contemporane. Practicile
multinaţionalelor la începutul secolului XXI**

- Rezumat -

Coordonator ştiinţific:

Prof. Univ. Dr. Vasile Puşcaş

Doctorand:

Drd. Oana Maria Albescu

Cluj-Napoca

2014

Cuprinsul tezei de doctorat:

1. INTRODUCERE	5
1.1. Formularea problemei.....	5
1.2. Descrierea cercetării.....	7
1.2.1. Metodele de cercetare.....	9
1.2.2. Motivarea alegerii studiului de caz.....	11
1.3. Obiectivele și Interogațiile cercetării.....	14
2. ETICA ÎN AFACERILE INTERNAȚIONALE CONTEMPORANE.....	16
2.1.Context și fundamente ale eticii în afaceri.....	16
2.2.Palier de studiu și nivele de aplicare ale eticii în afaceri.....	19
2.3.Școli de gândire cu referire la etica afacerilor.....	24
2.4.Etica în afaceri și responsabilitatea socială corporativă.....	26
2.5.Etica în afaceri și guvernanta corporativă.....	30
2.6.Dezbateri actuale privind importanța eticii în afacerile internaționale...33	
3. CONCEPTE ȘI TEORII PRIVIND CORPORAȚIILE MULTINAȚIONALE ÎN SISTEMUL INTERNAȚIONAL CONTEMPORAN.....	35
3.1.Investițiile străine directe și procesul de formare a corporațiilor multinaționale.....	35
3.2.Particularități ale corporațiilor multinaționale ca actori în Sistemul Internațional.....	40
3.3.Corporațiile multinaționale – vectori ai globalizării economice, politice, sociale.....	44
3.3.1. Rolul politic al corporațiilor multinaționale.....	44
3.3.2. Rolul economic al corporațiilor multinaționale.....	49
3.3.3. Rolul social al corporațiilor multinaționale.....	50

4. DIRECȚII DE ANALIZĂ ALE RESPONSABILITĂȚII SOCIALE A CORPORAȚIILOR MULTINAȚIONALE.....	52
4.1.Coordonate ale RSC la nivel teoretic.....	52
4.1.1. Dezbateri pro și contra responsabilității sociale a corporațiilor multinaționale.....	59
4.1.2. Operaționalizarea responsabilității sociale corporative.....	63
4.1.2.1.Forme ale responsabilității sociale corporative.....	63
4.1.2.2.Instrumente specifice responsabilității sociale corporative.....	64
4.2.Coordonate ale RSC la nivelul Uniunii Europene.....	66
4.2.1. Directive ale Comisiei Europene pentru susținerea responsabilității sociale a întreprinderilor.....	66
4.2.2. Directive ale Parlamentului European pentru susținerea responsabilității sociale a întreprinderilor.....	70
4.3.Coordonate internaționale pentru evaluarea responsabilității sociale a întreprinderilor.....	71
4.4.Strategii naționale cu privire la responsabilitatea socială corporativă.....	74
5. CORPORAȚIILE MULTINAȚIONALE CA ACTORI CORPORATIVI ȘI NOILE TENDINȚE ALE GUVERNANȚEI CORPORATIVE.....	78
5.1.Coordonate teoretice ale guvernancei corporative.....	78
5.1.1. Delimitări conceptuale ale domeniului.....	78
5.1.2. Modele teoretice de guvernancă corporativă.....	81
5.2.Reglementări legislative privind guvernancă corporativă.....	85
5.3.Reglementări ale Uniunii Europene privind guvernancă corporativă.....	90
5.3.1. Cadrul general de guvernancă al Uniunii Europene.....	90
5.3.2. Guvernancă economică europeană și guvernancă corporativă.....	95
5.4.Guvernancă corporativă și cetățenie corporativă.....	98
6. EXPERIENȚE CONTEMPORANE ALE ETICII ÎN AFACERI ȘI ALE RESPONSABILITĂȚII SOCIALE CORPORATIVE ALE COMPANIILOR CARE OPEREAZĂ ÎN ROMÂNIA. STUDIU DE CAZ: OMV PETROM.....	103
6.1. Profiluri de responsabilitate socială.....	103
6.1.1. Profilul de RSC al Dacia Automobile.....	103
6.1.2. Profilul de RSC al Orange România.....	111
6.1.3. Profilul de RSC al Băncii Transilvania.....	116
6.2. Studiu de caz: OMV Petrom.....	122

7. ANALIZA TENDINȚELOR MEDIULUI DE AFACERI ÎN CONTEXTUL INTERNAȚIONAL POST-CRIZĂ.....	153
7.1.Instrumente teoretice pentru consolidarea mediului de afaceri post-criză..	153
7.2.Instrumente internaționale pentru consolidarea mediului de afaceri post- criză.....	157
7.3.Instrumente ale Uniunii Europene pentru consolidarea mediului de afaceri în context internațional post-criză.....	161
7.4.Relevanța responsabilității sociale și a sustenabilității corporative în contextul internațional post-criză.....	164
8. CONCLUZII.....	172
8.1.Rezultate ale cercetării în plan teoretic.....	172
8.2.Rezultate ale cercetării în plan empiric.....	175
8.3.Contribuții personale ale cercetării.....	182
9. BIBLIOGRAFIE.....	184

ABREVIERI:

CSR	Corporate Social Responsibility
HSE	Sănătate, Siguranță, Mediu
HSSE	Sănătate, Siguranță, Securitate, Mediu
OCDE	Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
OECD	Organization for Economic Cooperation and Development
ONG	Organizație nonguvernamentală
ONU	Organizația Națiunilor Unite
RSC	Responsabilitate Socială Corporativă
UNGC	United Nations Global Compact

Cuvinte cheie: corporații multinaționale, Sistem Internațional, actor non-statal, actor corporativ, cetățenie corporativă, investiții străine directe, responsabilitate socială corporativă, sustenabilitate, afaceri sustenabile, cod de etică, cod de conduită, etică în afaceri, guvernanză corporativă, mediul de afaceri, criza financiară, OMV Petrom.

REZUMAT

1. Considerații generale

În 22 ianuarie 2009 a avut loc la Paris Forumul European de Etică în Afaceri, sub egida Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE). În cadrul Forumului au fost dezbătute consecințele eșecului eticii în afaceri, situat în epicentrul crizei economice și financiare. Criza globală economică și financiară a generat pierderi de trilioane de dolari, reducerea producției, creșterea șomajului, diminuarea încrederii în piețele financiare. În viziunea OCDE, regulile sistemului global financiar și economic trebuie regândite, criza globală generând oportunitatea construirii fundamentelor unei noi culturi a afacerilor, bazată pe etică și responsabilitate. Etica în afaceri reprezintă, astfel, indicatorul stabilității economiilor de piață¹.

În lumea globalizată, post-westfalică, suntem martorii intensificării interdependențelor globale și multiplicării actorilor transnaționali, ca jucători semnificativi, alături de state, în Sistemul Internațional. Rolul economic, social și politic al companiilor multinaționale pe scena globală este incontestabil. Teza de doctorat își propune să analizeze nivelul de afirmare și dezvoltare a domeniului responsabilității sociale a companiilor care operează în România.

Cercetarea de față este cu atât mai oportună în contextul dezbaterilor la nivel european și internațional, cu privire la restructurarea mediului de afaceri și la importanța eticii în afaceri și a responsabilității sociale a corporațiilor multinaționale. Pornind de la importanța responsabilității sociale corporative și a afacerilor sustenabile pentru restabilirea încrederii în mediul de afaceri în contextul internațional post-criză, cercetarea aduce ca element de noutate

¹Angel Gurria, *Business ethics and OECD principles: What can be done to avoid another crisis?*, 2009, <http://www.oecd.org/finance/businessethicsandoecdprincipleswhatcanbedonetooavoidanothercrisis.htm>

în plan științific expunerea noilor tendințe ale responsabilității sociale corporative și soluțiile prin care mediul de afaceri poate contribui la dezvoltarea sustenabilă a comunităților în care operează.

Lucrarea de doctorat are ca obiectiv confirmarea importanței comportamentului etic și responsabil social al companiilor multinaționale în Sistemul Internațional și analiza unor elemente esențiale pentru sustenabilitatea mediului de afaceri. Aceste elemente definesc trecerea responsabilității sociale corporative de la exercițiul de imagine, filantropie, caritate și politici punctuale de implicare în comunitate, înspre angajamentul pe termen lung pentru construirea unei relații durabile cu părțile interesate, obținerea licenței sociale și astfel a legitimității afacerilor prin acceptarea businessului de către societate și câștigul pe termen lung, de ambele părți ale „contractului social”.

2. Descrierea cercetării

În ceea ce privește structura tezei, baza teoretică a tezei de doctorat este alcătuită din cinci capitole, urmând o translație firească de la teorie la partea aplicată. Teza este organizată pe trei niveluri de interes: primele patru capitole conțin o serie de repere teoretice care explică relația dintre etică în afaceri, responsabilitate socială corporativă și guvernanta corporativă și, de asemenea, cadrul european și internațional care definește aceste componente de bază ale mediului de afaceri contemporan. Ultimul capitol conține extensii în planul practic ale teoriilor prezentate și își propune să creioneze un cadru general de dezbatere, analiză și formulare de soluții pentru contextul internațional post-criză și restructurarea mediului de afaceri, în ceea ce privește etica în afaceri și dezvoltarea sustenabilă. Partea centrală a tezei este dedicată cercetării calitative propriu-zise a profilului de responsabilitate socială corporativă și etică în afaceri al companiei OMV Petrom, prin intermediul studiului de caz, al analizei de documente și rapoarte, interviuri semi-structurate și interviuri în presă. Cercetarea a expus totodată în această parte o serie de studii de caz, care să releve pregătirea și evoluția mediului de afaceri românesc în domeniul responsabilității sociale corporative.

Primul capitol descrie în mod sintetic incursiunea istorică a eticii în afaceri internaționale, dimensiunile și direcțiile de cercetare ale aplicabilității eticii în afaceri și școlile de gândire cu referire la etica afacerilor. Expunerea reperelor teoretice din acest prim capitol permite evidențierea modului în care practicile actuale ale corporațiilor multinaționale

reflectă tiparele de gândire ale școlilor de etică în afaceri. În cadrul acestui capitol, am considerat importantă sintetizarea punctelor de vedere din literatura internațională, care definesc relația dintre etică în afaceri și responsabilitate socială corporativă și etică în afaceri și guvernanta corporativă.

Capitolul al doilea tratează corporațiile multinaționale ca parte esențială a „fabricii sociale” a lumii sfârșitului de secol XX și începutului de secol XXI. În acest capitol, autorul își propune să evidențieze particularitățile corporațiilor multinaționale ca actori în Sistemul Internațional și importanța investițiilor directe în procesul de formare a acestora. Autorul își propune să sintetizeze direcțiile de analiză privind rolul corporațiilor multinaționale în societate, din punct de vedere politic, economic și social.

Al treilea capitol are ca obiectiv expunerea coordonatelor responsabilității sociale corporative, pentru a analiza stadiul actual al cercetării în literatura de specialitate și la nivelul directivelor Uniunii Europene. Baza teoretică este de ajutor în analiza exemplurilor actuale de responsabilitate socială în cadrul corporațiilor multinaționale, facilitând observarea congruenței între principiile și obiectivele menționate la nivel declarativ, prin intermediul codurilor etice și respectarea acestor principii și transpunerea lor în practici responsabile social pentru comunitate. În cadrul acestui capitol, se remarcă noțiunea de „contract social”, utilizată, direct sau indirect, de companiile multinaționale care doresc să construiască o relație bazată pe dialog cu părțile interesate (stakeholderi) interne sau externe, transparență în raportarea informațiilor financiare sau non-financiare și beneficii de ambele părți. Uniunea Europeană formulează o provocare pentru responsabilitatea socială corporativă: contribuirea la restabilirea încrederii mediului de afaceri și construirea unei economii competitive, durabile și sustenabile. Pentru a confirma importanța și actualitatea domeniului de cercetare al tezei, autorul prezintă, în cadrul celui de-al treilea capitol, strategiile de promovare a responsabilității sociale corporative la nivelul Uniunii Europene, la nivelul instituțiilor internaționale și la nivel național.

Capitolul al patrulea prezintă guvernanta corporativă și corporațiile ca actori corporativi. Legătura dintre guvernanta corporativă și sustenabilitate este imediată, fiind sintetizată în definiția dată conceptului de Banca Mondială în 1998. Guvernanta corporativă reprezintă un set de legi, norme, regulamente și coduri de conduită, care permit unei firme să atragă resursele necesare activității sale și îi oferă, totodată, posibilitatea de a desfășura activități care

să genereze valoare pe termen lung pentru acționari, părți interesate și societate în ansamblu². Cerințele internaționale pentru restructurarea mediului de afaceri fac referire și la sistemul de conducere și guvernare al corporațiilor multinaționale, rațiune pentru care autorul include în prezentare arhitectonica legislației și strategiilor Uniunii Europene pentru reglementarea guvernantei corporative. Guvernanța corporativă reprezintă cadrul de desfășurare al cetățeniei corporative și al afacerilor sustenabile. Acest capitol se încheie prin expunerea teoriilor, principiilor, strategiilor cetățeniei corporative, în contextul afacerilor globale.

Ultimul capitol, intitulat „Tendențe ale mediului de afaceri în contextul internațional post-criză”, prezintă o serie de perspective privind viitorul responsabilității sociale corporative și poate reprezenta un reper pentru agenda companiilor multinaționale, care vor să includă în strategiile proprii de afaceri elemente referitoare la impactul companiei în plan social, economic sau de mediu. Autorul reafirmă importanța concluziilor Forumului European de Etică în Afaceri sub egida OCDE și prezintă instrumentele OCDE pentru consolidarea eticii în afaceri și răspunsul strategic, la nivel european și internațional, la criza economică și financiară, pentru sprijinirea sistemului financiar internațional și creșterea durabilă. Capitolul acordă atenție totodată și procesului de dezvoltare a domeniului responsabilității sociale corporative, în contextul globalizării afacerilor.

3. Metodele de cercetare

Cercetarea se fundamentează pe abordarea teoretică, prin prezentarea și dezvoltarea conceptelor esențiale pentru analiza eticii în afaceri, a guvernantei corporative și a responsabilității sociale corporative și abordarea orientată spre acțiune, prin realizarea unei analize cu un grad înalt de predicție a tendințelor spre care se îndreaptă domeniul responsabilității sociale a companiilor care operează în România.

Contribuția proprie la dezvoltarea cunoașterii în domeniu vizează construirea unor interogații de cercetare privind direcțiile de afirmare a eticii în afaceri și a responsabilității sociale corporative la nivelul unor companii care operează în România, acordând o importanță deosebită profilului de etică în afaceri, responsabilitate socială corporativă și guvernanță corporativă al celei mai valoroase și profitabile companii, OMV Petrom.

² Dan Căndea, *Inovare și bună guvernare organizațională pentru sustenabilitate*, U.T. Press, Cluj-Napoca, 2008, p. 2.

Metoda de cercetare a tezei de doctorat este metoda calitativă de cercetare, utilizând studiul de caz (metoda longitudinală)³, cu care vom putea să analizăm și să problematizăm aspecte ce țin de etica în afaceri și practicile de responsabilitate socială corporativă din cadrul companiilor selectate. Metodologia a inclus analiza calitativă a informațiilor colectate, cu ajutorul cercetării primare, dar și cu ajutorul cercetării secundare (prin studiul aprofundat al literaturii recente de specialitate, al rapoartelor Uniunii Europene și instituțiilor internaționale sau analiza interviurilor în presă). Metodologia cercetării cuprinde totodată procesul documentării. Pentru cercetarea noastră, documentarea caracterizează analiza documentelor și rapoartelor companiilor care operează în România, analiza rapoartelor anuale Petrom, analiza rapoartelor de implicare în comunitate Petrom, analiza rapoartelor de dezvoltare durabilă ale Petrom.

4. Sinteza rezultatelor cercetării

Dezbaterile actuale economice, sociale și politice, în contextul internațional post-criză, au ca subiect central reconfigurarea mediului de afaceri și a cerințelor de ordin structural, social și etic ale corporațiilor multinaționale. Prezenta cercetare calitativă și-a propus analiza responsabilităților etice și sociale ale mediului de afaceri, în contextul internațional post-criză, care solicită o redefinire a comportamentului corporativ și a strategiilor de afaceri. Dezbaterile pe tema reconfigurării sistemului de conducere și guvernare al companiilor multinaționale s-au intensificat în contextul crizei economice globale, care a afectat stabilitatea economiei globale și a încrederii în comportamentul etic și responsabil al companiilor. Cercetarea de față și-a propus să contureze o serie de soluții pentru restabilirea încrederii în sistemul financiar și să evidențieze modul în care companiile multinaționale, la începutul secolului XXI, au învățat din greșelile care au condus la criza economică globală. În acest context, autorul a evidențiat modul în care companiile multinaționale adoptă un comportament etic și responsabil, pentru a se legitima în mediul social în care operează și pentru a construi, astfel, un parteneriat social cu comunitățile. Personal apreciez că multinaționalele înțeleg, treptat, importanța trecerii de la abordarea care prioritizează maximizarea profitului pe termen scurt, la o abordare care definește o echilibrare a talgerelor – obținerea profitului, pentru că, desigur, acesta este principalul obiectiv al afacerilor, dar și susținerea economică și socială a comunităților impactate.

³ Petru Iluț, *Analiza calitativă a socioumanului*, Editura Polirom, Iași, 1997, p. 113.

Cercetarea practicilor companiilor multinaționale la începutul secolului XXI aduce ca element de noutate componenta de interdisciplinaritate între științele politice, relațiile sociale, Relațiile Internaționale, teorie economică sau științele economice și sociologie și totodată, componenta de convergență a acestor științe în analiză. Studiul de caz principal a vizat analiza companiei OMV Petrom, cea mai valoroasă și profitabilă companie din România, care este totodată un model în domeniul responsabilității sociale în mediul de afaceri românesc. Studiul aprofundat al elementelor distinctive de responsabilitate socială corporativă la nivelul celei mai mari companii din România reprezintă un element de noutate adus de prezenta cercetare. Pentru a contura o perspectivă sinoptică asupra nivelului de afirmare și dezvoltare a practicilor responsabile social ale mediului de afaceri, am considerat relevantă prezentarea unor aspecte esențiale de etică în afaceri, responsabilitate socială și guvernare corporativă ale unor companii de succes care operează în România: Dacia Automobile, Orange România și Banca Transilvania.

Cercetarea de față speră să contribuie, prin instrumentarul teoretic și metodologic propus, la o mai bună înțelegere a strategiilor etice și responsabile social ale mediului de afaceri și, de asemenea, să contribuie la stimularea dezbaterilor despre importanța unui comportament de afaceri sustenabil, atât pentru profitul companiei, cât și pentru beneficiile aduse societății. Responsabilitatea socială corporativă este un parteneriat pe termen lung între societate și companii, care, pentru desfășurarea profitabilă a activităților, au nevoie de licența socială și de legitimitate în comunitățile în care activează.

5. Bibliografie

I. Lucrări generale:

1. AGABRIAN, Mircea, *Analiza de conținut*, Editura Polirom, Iași, 2007;
2. ANDREI, Petre, *Sociologie generală*, Ediția a patra, Editura Polirom, Iași, 1997;
3. BAL, Ana, *Economie mondială*, Editura ASE, București, 2006;
4. BĂBAN, Adriana, *Metodologia cercetării calitative*, Editura Presa Universitară Clujeană, 2002;

5. BĂRBULESCU, Iordan, RĂPAN, Daniela, *Dicționar Explicativ Trilingv al Uniunii Europene*, Editura Polirom, Iași, 2009;
6. BOUCHER, David, *The Limits of Ethics in International Relations. Natural Law, Natural Rights and Human Rights in Transition*, Oxford University Press, 2009;
7. CHELCEA, Septimiu, *Metodologia cercetării calitative*, Editura Economică, București, 2001;
8. CHELCEA, Septimiu, *Tehnici de cercetare sociologică*, București, SNSPA, 2001;
9. CHELCEA, Septimiu, *Inițiere în cercetarea sociologică*, București: Comunicare.ro, 2004;
10. DĂIANU, Daniel, KALLAI, Ella Viktoria, LUNGU, Laurian, *Adoptarea Pactului Euro Plus: implicații asupra politicii fiscale a României*, Institutul European din România, București, 2012;
11. DELLA PORTA Donatella, KEATING Michael, *Approaches and Methodologies in the Social Sciences. A pluralist perspective*, Cambridge University Press, 2008;
12. FRIEDMAN, Milton, *Capitalism and freedom*, The University of Chicago Press, Chicago and London, 2002;
13. GAMBLE, Andrew, *Politică și destin*, Traducere de Nicolae Năstase, Editura Antet XX Press, Prahova, 2001;
14. GILPIN, Robert, *Economia mondială în secolul XXI. Provocarea capitalismului global*, Traducere de Diana Istrățescu și Cristina Aboboaie, Editura Polirom, Iași, 2004;
15. IBEH, Kevin, DAVIES, Sheena, *Contemporary Challenges to International Business*, Palgrave Macmillan, 2009;
16. ILUȚ, Petru, *Analiza calitativă a socioumanului*, Editura Polirom, Iași, 1997;
17. HANCOCK, Dawson, R., ALGOZZINE, Bob, *Doing Case Study. Practical Guide for Beginning Researchers*, Teachers College, Columbia University, New York and London, 2010;
18. JOHNSON, Debra, TURNER, Colin, *International Business. Themes and issues in the modern global economy*, Routledge, London and New York, 2003;
19. LYONS, Peter, HOWARD, J. Doueck, *The Dissertation. From beginning to the end*, Oxford University Press, 2010;

20. MIROIU, A., UNGUREANU, R.S., *Manual de Relații Internaționale*, Editura Polirom, Iași, 2006;
21. MUHAMMAD, Yunus, *Creating a World Without Poverty. Social Business and the Future of Capitalism*, PublicAffairs, New York, 2007;
22. PUIU, Alexandru, *Management în afacerile economice internaționale*, Tratat, Ediția a II-a, Editura Independența Economică, București, 1997;
23. PUIU, Ovidiu, *Politici economice internaționale. Interdependențe, regionalizare, globalizare*, Editura Independența Economică, Pitești, 2000;
24. RADU, Emilian, *Managementul serviciilor: motivații, principii, metode, organizare*, Editura Expert, București, 2000;
25. ROTARIU, Ioan, BRÂNDEU, Octavian, BĂZOI, Gabriel, *Tendențele mondializării și mondializarea tendințelor. Integrarea economică regională și globalizarea afacerilor*, Editura Mirton, Timișoara, 2004;
26. SINGER, Peter, *Tratat de etică*, Editura Polirom, Iași, 2008;
27. SOMEKH Bridget, LEWIN Cathy, *Research Methods in the Social Sciences*, Sage Publications, 2005;
28. SMITH, Adam, *An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations*, republicată în 1976, University of Chicago Press, 1976;
29. STONE, Christopher D., *Where the law ends*, New York, Harper Colophon Books, 1975;
30. WALL, Stuart, MINOCHA, Sonal, REES, Bronwen, *International Business*, Third Edition, Pearson Education Limited, 2011;
31. WALLIMAN, Nicholas, *Your research project*, Sage Publications, 2001;
32. YOUNG, Stephen, *Capitalism moral. O reconciliere a interesului privat cu binele public*, Traducere de Mihaela Moga și Bogdan Diaconu, Editura Curtea Veche, București, 2009.

II. Lucrări speciale:

1. ANAND, Sanjay, *Essentials of Corporate Governance*, John Wiley&Sons, Inc., 2008;
2. ARAS, Güler, CROWTHER, David, *A handbook of Corporate Governance and Social Responsibility*, Gower E-Book, 2010;
3. ARAS, Güler, CROWTHER, David, *Global perspectives on corporate governance*, Gower Publishing Limited, 2009;
4. ARAS, Güler, CROWTHER, David, *The durable corporation. Strategies for sustainable development*, Gower Publishing Limited, England, 2009;
5. BAINBRIDGE, Stephen M., *The New Corporate Governance in Theory and Practice*, Oxford University Press, New York, 2008;
6. BALLETT, Jérôme, BRY, Françoise, *L'entreprise et l'éthique*, Editions du Seuil, Paris, 2001;
7. BANKS, Erik, *Corporate Governance. Financial Responsibility, Controls and Ethics*, Palgrave Macmillan, 2004;
8. BERGHE, Lutgart Van Den, *Corporate Governance in a Globalising World: Convergence or Divergence? A European Perspective*, Kluwer Academic Publishers, Dordrecht, 2002;
9. BOEGER, Nina, MURRAY, Rachel, VILLIERS, Charlote, *Perspectives on corporate social responsibility*, Edward Elgar Publishing Limited, 2008;
10. BONCIU, Florin, *Investițiile străine directe și noua ordine economică mondială*, Editura Universitară, București, 2009;
11. BOUCHER-BONNAFOUS, Maria, PESQUEUX, Yvon, *Stakeholder Theory. A European Perspective*, Palgrave Macmillan, 2005;
12. BRADY, Arlo. Kristjan O., *The Sustainability Effect, Rethinking Corporate Reputation in the 21st Century*, Palgrave Macmillan, 2005;
13. BRAKMAN, Steven, GARRETSEN, Harry, *Foreign Direct Investment and the Multinational Enterprise*, The MIT Press, London, England, 2008;
14. BRAKMAN, Steven, GARRETSEN, Harry, MARREWIJK, Charles van, WITTELOOSTUIJN, Arjen van, *Nations and Firms in the Global Economy*, Cambridge University Press, 2006;

15. BREWER, Thomas L., YOUNG, Stephen, GUISENGER, Stephen E., *The New Economic Analysis of Multinationals. An Agenda for Management, Policy and Research*, Edward Elgar, 2003;
16. BRINK, Alexander, *Corporate Governance and Business Ethics*, Springer, London, 2011;
17. CAMPBELL, Tom, MILLER, Seumas, *Human Rights and the Moral Responsibilities of Corporate and Public Sector Organisations*, Kluwer Academic Publishers, 2004;
18. CÂNDEA, Dan, *Inovare și bună guvernare organizațională pentru sustenabilitate*, U. T. Press, Cluj-Napoca, 2008;
19. CARROLL, Archie B., BUCHHOLTZ, Ann K., *Business and Society: Ethics and Stakeholder Management*, 4th ed., South-Western College, Cincinnati, 2000;
20. CARROLL, Archie B., BUCHHOLTZ, Ann K., *Business and society. Ethics and stakeholder management*, Seven Edition, South-Western Cengage Learning, 2008;
21. CARROLL, William K., *The making of a transnational capitalist class: corporate power in the 21st century*, Zed Books, London, New York, 2010;
22. CHANDLER, Alfred D. Jr., MAZLISH, Bruce, *Leviathans. Multinational Corporations and the New Global History*, Cambridge University Press, 2005;
23. COHEN, Stephen D., *Multinational Corporations and Foreign Direct Investment. Avoiding Simplicity, Embracing Complexity*, Oxford University Press, 2007;
24. COICAUD, Jean-Marc, WARNER, Daniel, *Ethics and international affairs: Extent and limits*, United Nations University Press, 2001;
25. CONTREPOIS, Sylvie, DELTEIL Violaine, DIEUAIDE Patrick, JEFFERYS, Steve, *Globalizing Employment Relations. Multinational Firms and Central and Eastern Europe Transitions*, Palgrave Macmillan, 2011;
26. CRĂCIUN, Dan, *Business and Morality. A short introduction to business ethics*, Editura ASE, București, 2003;
27. CRĂCIUN, Dan, MORAR, Vasile, MACOVICIUC, Vasile, *Etica afacerilor*, Editura Paideia, București, 2005;
28. CRANE, Andrew, MATTEN, Dirk, *Business Ethics. A european perspective*, Oxford University Press, 2004;
29. CRANE, Andrew, MATTEN, Dirk, *Business ethics. Managing corporate citizenship and sustainability in the age of globalization*, Oxford University Press, New York, 2010;

30. CRANE, Andrew, MATTEN, Dirk, MOON, Jeremy, *Corporations and Citizenship*, Cambridge University Press, 2008;
31. CRANE, Andrew, McWILLIAMS, Abigail, MATTEN, Dirk, MOON, Jeremy, SIEGEL, Donald, *The Oxford Handbook of Corporate Social Responsibility*, Oxford University Press, 2008;
32. CROWTHER, David, ARAS, Güler, *Corporate social responsibility*, Güler Aras&Ventus Publishing ApS, 2008;
33. DeGEORGE, R. T., *Business Ethics*, 3rd ed., Macmillan, New York, 1990;
34. DRAGOMIR, Voicu-Dan, *Guvernanța corporativă și sustenabilitate în Uniunea Europeană*, Editura Economică, București, 2010;
35. DUNNING, John H., *Theories and Paradigms of International Business Activity. The selected essay of John Dunning*, Volume 1, Edward Elgar, 2002;
36. DUSKA, Ronald F., *Contemporary Reflections on Business Ethics*, Springer, 2007;
37. DUȚU, Petre, *Globalizare versus separatism politic*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2010;
38. FERRELL, O.C., FRAEDRICH, John, FERRELL, Linda, *Business Ethics. Ethical decisions making and cases*, 8th Edition, South-Western Cengage Learning, 2011;
39. FREDERICK Robert E., *A companion to Business Ethics*, Blackwell Publishers, 1999;
40. FREDERIKSLUST, Ruud A. I. van, SUDARSANAM, Sudi P., ANG, James S., *Corporate Governance and Corporate Finance. A European perspective*, Routledge, London and New York, 2008;
41. FREEMAN, Edward R., HARRISON, Jeffrey S., WICKS, Andrew C., PARMAR, Bidhan, COLLE, Simone, *Stakeholder Theory. The State of Art*, Cambridge University, 2010;
42. FUNG, Hung-Gay, LAW, Sheryl A., YAU, Jot, *Socially Responsible Investment in a Global Environment*, Edward Elgar, 2010;
43. GHIȚĂ, Marcel, *Guvernanța corporativă*, Editura Economică, București, 2008;
44. GHIȚĂ, Marcel, GHIȚĂ, Răzvan, POP Radu, TIMAR, Alina, *Guvernanța corporativă și auditul intern*, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2011;
45. GONZALEZ-PEREZ, Maria Alejandra, LIAM Leonard, *International Business, Sustainability and Corporate Social Responsibility*, Vol. 11, Emerald Group Publishing Limited, 2013;

46. GUPTA, Ananda Gas, *Ethics, business and society. Managing responsibility*, Sage Publications India, 2010;
47. HEBB, Tessa, *The Next Generation of Responsible Investing*, Springer Science, New York, 2012;
48. HILB, Martin, *New Corporate Governance. Successful Board Management Tools*, Fourth Edition, Springer 2012;
49. HIRSCHEY, Mark, JOHN, Kose, MAKHIJA, Anil K., *Corporate Governance: A Global Perspective*, Elsevier Ltd., 2005;
50. HOMANN, Karl, KOLOWSKI, Peter, LUETGE, Christoph, *Globalisation and Business Ethics*, Ashgate e-BOOK, 2007;
51. HOPKINS, Michael, *Corporate Social Responsibility and International Development. Is Business the Solution?*, Earthscan, UK, 2007;
52. HOPKINS, Michael, *The Planetary Bargain. Corporate Social Responsibility Matters*. Earthscan Publications Ltd, 2003;
53. IAMANDI, Irina-Eugenia, FILIP, Radu, *Etică și responsabilitate socială corporativă în afacerile internaționale*, Editura Economică, București, 2008;
54. IAMANDI, Irina-Eugenia, *Responsabilitatea socială corporativă în companiile multinaționale*, Editura Economică, 2010;
55. IDOWU, Samuel O., FILHO, Walter Leal, *Global Practices of Corporate Social Responsibility*, Springer-Verlag Berlin, 2009;
56. IONESCU, Gh., BIBU, Nicolae, MUNTEANU, Valentin, *Etica în afaceri*, Editura Universității de Vest, Timișoara, 2006;
57. IONESCU, Gh., *Cultura afacerilor. Modelul american*, Editura Economică, București, 1997;
58. KAY, John, *Foundations of Corporate Success. How business strategies add value*, Oxford University Press, 2001;
59. KEINERT, Christina, *Corporate Social Responsibility as an International Strategy*, Physica Verlag, 2008;
60. KIEFF, Scott F., PAREDES, Troy A., *Perspectives on Corporate Governance*, Cambridge University Press, 2010;
61. KOLB, Robert W., *Encyclopedia of Business Ethics and Society*, Vol. 5, Sage Publications, 2008;
62. KOTLER, Philip, LEE, Nancy, *Corporate social responsibility. Doing the most good for your company and your cause*, John Wiley & Sons, New Jersey, 2005;

63. LIPSEY, Robert E., MUCCHIELLI, Jean-Louis, *Multinational Firms and Impacts on Employment, Trade and Technology. New Perspectives for a New Century*, Routledge, London and New York, 2002;
64. LUETGE, Christoph, JAUERNIG, Johanna, *Business Ethics and Risk Management*, Springer Science, New York, 2014;
65. MALLIN, Christine A., *Corporate Social Responsibility. A Case Study Approach*, Edward Elgar, 2009;
66. MALLIN, Christine A., *International Corporate Governance. A Case Study Approach*, Edward Elgar, 2006;
67. MAY, Steve, CHENEY, George, ROPER, Juliet, *The Debate over Corporate Social Responsibility*, Oxford University Press, 2007;
68. MAYER, Hartmut, VOGT, Henri, *A Responsible Europe? Ethical foundations of EU Affairs*, Palgrave Macmillan, 2006;
69. MEGONE, Chris, ROBINSON, Simon J., *Case Histories in Business Ethics*, Routledge, London and New York, 2002;
70. MONKS, Robert A.G., MINOW Nell, *Corporate Governance*, Blackwell Publishing, 2004;
71. MOOSA, Imad A., *Foreign Direct Investment. Theory, evidence and practice*, Palgrave New York, 2002;
72. MORAR, Vasile, *Etica în afaceri și în politică. Morală elementară și responsabilitate socială*, Editura Universității din București, 2006;
73. MORARIU, Ana, SUCIU, Gheorghe, STOIAN, Flavia, *Audit intern și guvernare corporativă*, Editura Universitară, București, 2008;
74. MÜNCH, Richard, *Nation and Citizenship in the Global Age. From Nation to Transnational Ties and Identities*, Palgrave Macmillan, 2001;
75. NARULA, Rajneesh, *Multinational Investment and Economic Structure. Globalization and competitiveness*, Routledge, London, New York, 1996;
76. NASH, Laura, *Good Intentions Aside. A Manager's Guide to Resolving Ethical Problems*, 2nd ed, Harvard Business Scholl Press, Boston, Massachusetts, 1995;
77. NIELSEN, Kurt Aagaard, ELLING, Bo, FIGUEROA, Maria, Jelsøe, *A New Agenda for Sustainability*, Ashgate e-BOOK, 2010;
78. OKPARA, John, IDOWU, Samuel, *Corporate social responsibility. Challenges, Opportunities and Strategies for the 21st Century Leaders*, Springer-Verlag Berlin, 2013;

79. ONOFREI, Mihaela, *Guvernanța financiară corporativă*, Editura Wolters Kluwer, București, 2009;
80. OPREA, Luminița, *Responsabilitate socială corporatistă*, Editura Tritonic, București, 2005;
81. ORLITZKY, Marc, SWANSON, Diane L., *Toward Integrative Corporate Citizenship. Research Advances in Corporate Social Performance*, Palgrave Macmillan, 2008;
82. PAINTER-MORLAND, *Business Ethics as Practice. Ethics as the Everyday Business of Business*, Cambridge University Press, 2008;
83. PANDELICĂ, Amalia, *Companii multinaționale. Strategii de marketing*, Editura Economică, București, 2006;
84. PANDELICĂ, Ionuț, *Companii transnaționale. Managementul resurselor umane integrat pe baza competiției*, Editura Economică, București, 2004;
85. PAPRZYCKI, Ralph, FUKAO, Kyoji, *Foreign Direct Investment in Japan. Multinationals' role in growth and globalization*, Cambridge University Press, 2008;
86. PIES, Ingo, KOSLOWSKI, Peter, *Corporate Citizenship and New Governance. The Political Role of Corporations*, Springer Science, New York, 2011;
87. PIKE Richard, NEALE, Bill, *Corporate Finance and Investment. Decisions & Strategies*, Fifth Edition, Prentice Hall, 2006;
88. PIN-FAT, Véronique, *Universality, Ethics and International Relations. A Grammatical Reading*, Routledge, London and New York, 2010;
89. PLESSIS, Jean Jacques du, HARGOVAN, Anil, BAGARIC, Mirko, *Principles of Contemporary Corporate Governance*, Cambridge University Press, 2011;
90. PONS, Silvio, ROMERO, Federico, *Reinterpreting the End of the Cold War. Issues, interpretations, periodizations*, Frank Cass, London, New York, 2005;
91. POPA, Mirela, *Etica în afaceri. Sinteze și studii de caz*, Editura Risoprint, Cluj-Napoca, 2011;
92. POSTELNICU, Cătălin, *Firmele multinaționale la început de mileniu*, Editura Risoprint, Cluj-Napoca, 2005;
93. ROE, M. J., *Strong Managers, Weak Owners: The Political Roots of American Corporate Finance*, Princeton: Princeton University Press, 1994;
94. ROSENTHAL, Joel H., BARRY, Christian, *Ethics & International Affairs. A Reader*, Third Edition, George University Press, Washington, D.C., 2009;

95. RUSHTON, Ken, *The Business Case for Corporate Governance*, Cambridge University Press, 2008;
96. SACCONI, Lorenzo, ANTONI, Giacomo, Degli, *Social Capital, Corporate Social Responsibility, Economic Behavior and Performance*, Palgrave Macmillan, 2011;
97. SACHS, Sybille, Rühli, *Stakeholders Matter. A New Paradigm for Strategy in Society*, Cambridge University Press, 2011;
98. SAEED, John, *Contemporary corporate strategy. Global perspectives*, Routledge London and New York, 2007;
99. SCHERER, Andreas Georg, PALAZZO, Guido, *Handbook of Research on Global Corporate Citizenship*, Edward Elgar, 2008;
100. SCHNEEMAN, Angela, *The law of corporations and other business organizations*, Fifth Edition, Delmar Cengage Learning, 2010;
101. SHARMA, Sanjay, STARIK, Mark, *Stakeholders, the Environment and the Society. New Perspectives in Research on Corporate Sustainability*, Edward Elgar Publishing, 2004;
102. SHASHANK, Shah, RAMAMOORTHY, V.E., *Soulful Corporations. A Values-Based Perspective on Corporate Social Responsibility*, Springer India, 2014;
103. SHOW, William H., BARRY, Vincent, *Moral Issues in Business*, Fifth Edition, Wadsworth Publishing Company Belmont, California, 1992;
104. SIMPSON, Justine, TAYLOR, John, *Corporate Governance, Ethics and CSR*, KoganPage, London Philadelphia New Delhi, 2013;
105. SOLOMON, Jill, SOLOMON, Aris, *Corporate Governance and Accountability*, John Wiley&Sons, Ltd, England, 2004;
106. SOULE, Sarah A., *Contention and Corporate Social Responsibility*, Cambridge University Press, 2009;
107. STRANGE Roger, JACKSON, Gregory, *Corporate Governance and International Business. Strategy, Performance and Institutional Change*, Palgrave Macmillan, 2008;
108. ȚIGU, Gabriela, *Etica afacerilor în turism*, Editura Uranus, București, 2003;
109. TULDER, Rob van, ZWART, Alex van der, *International Business-Society Management. Linking corporate responsibility and globalization*, Routledge, London and New York, 2006;
110. TULLY, Stephen, *Corporations and International Lawmaking*, Martinus Nijhoff Publishers, Boston/Leiden, 2007;

111. UTTING, Peter, MARQUES, José Carlos, *Corporate Social Responsibility and Regulatory Governance. Towards Inclusive Development?*, Palgrave Macmillan, 2010;
112. VASILESCU, Laura Giurcă, *Managementul financiar al corporațiilor*, Editura Universitaria, Craiova, 2008;
113. VOINEA, Liviu, *Corporațiile transnaționale și capitalismul global*, Editura Polirom, Iași, 2007;
114. WEARING, Robert, *Cases in Corporate Governance*, Sage Publications, 2005;
115. WEIDINGER, Christina, FISCHLER, Franz, SCHMIDPETER, Rene, *Sustainable Entrepreneurship. Business Success through Sustainability*, Springer Verlag Berlin, 2014;
116. WEISS, Joseph W, *Business Ethics. A Stakeholder & Issues Management Approach*, South-Western Cengage Learning, 2009;
117. ZADEK, Simon, *The Civil Corporation*, Earthscan Publications Ltd, London and Sterling, 2007;
118. ZERK, Jennifer A., *Multinationals and Corporate Social Responsibility. Limitations and Opportunities in International Law*, Cambridge University Press, 2006;
119. ZIMMERLI, Walther Ch., RICHTER, Klaus, HOLZINGER, Markus, *Corporate Ethics and Corporate Governance*, Springer-Verlag Berlin, 2007.

III. Studii și articole:

1. „*The World’s View of Multinational*”, The Economist, 2002, disponibil la <http://www.economist.com/node/276872>
2. *Adunarea Generală a Acționarilor Petrom*, articol disponibil la http://www.petrom.com/portal/01/petromcom/petromcom/Petrom/Investor_Relations/Events/General_Meeting_of_Shareholders
3. Analiza: Comisia Europeană a publicat noua Comunicare referitoare la CSR, <http://www.responsabilitatesociala.ro/stiri-csr/analiza-comisia-europeana-a-publicat-noua-comunicare-referitoare-la-csr.html>
4. Angel Gurria, *Business ethics and OECD principles: What can be done to avoid another crisis?*, 2009,

- <http://www.oecd.org/finance/businessethicsandoe.cdprincipleswhatcanbedonetoavoidanothercrisis.htm>
5. Arthur D. Little, *The business case for corporate citizenship*, disponibil la <http://www.csrwire.com/pdf/Business-Case-for-Corporate-Citizenship.pdf>
 6. B&P Brandivia, <http://www.braunpartners.ro/index.php?menu=1919&langcode=ro>
 7. *Campanii de CSR*, disponibil la <http://www.responsabilitatesociala.ro/stiri-csr/campanii-de-csr-premiata-la-romanian-pr-awards-2011.html>
 8. *Ce este CSR (în viziunea instituțiilor internaționale)*, articol disponibil la <http://www.responsabilitatesociala.ro/ce-este-csr.html>
 9. Comunicat de Presă CSR 2009, http://www.petrom.com/portal/01/petromcom/petromcom/Petrom/Press_Room/CSR_Press_Releases
 10. Comunicat de Presă CSR 2011, http://www.petrom.com/portal/01/petromcom/petromcom/Petrom/Press_Room/CSR_Press_Releases
 11. Comunicat de Presă CSR 2013, http://www.petrom.com/portal/01/petromcom/petromcom/Petrom/Press_Room/CSR_Press_Releases
 12. Comunicate de presă 2014, <http://www.daciagroup.com/presa/comunicate-de-presa/2014/07>
 13. *Consiliul de Supraveghere Petrom*, articol disponibil la http://www.petrom.com/portal/01/petromcom/petromcom/Petrom/Investor_Relations/Corporate_Governance/Supervisory_Board
 14. Deloitte, Central Europe Top 500 Companies, http://www.deloitte.com/view/en_MK/mk/industries/financialservices/d6a50fb0277b3210VgnVCM100000ba42f00aRCRD.htm
 15. Deloitte: România are 42 de companii în Top 500 Europa Centrală, <http://www.focus-energetic.ro/deloitte-romania-are-42-de-companii-in-top-500-europa-centrala-20048.html>
 16. Derek Higgs, *Review of the role and effectiveness of non-executive directors*, United Kingdom, 2003, disponibil la <http://www.ecgi.org/codes/documents/higgsreport.pdf>
 17. *Directoratul Petrom*, articol disponibil la http://www.petrom.com/portal/01/petromcom/petromcom/Petrom/Investor_Relations/Corporate_Governance/Executive_Board

18. Ernst&Young, *Tendințe și realități CSR în România*, Ediția 2013, disponibil la <http://www.csrmedia.ro/primul-studiu-de-csr-realizat-de-ernst-young-romania-si-csrmedia-ro/>
19. European perspective on global management issues, *CSR- a religion with too many priests?* Nr. 15, 2003, disponibil la http://www.fsg.org/Portals/0/Uploads/Documents/PDF/CSR_Religion_with_Too_Many_Priests.pdf?cpgn=WP%20DL%20-%20CSR%20-%20A%20Religion%20With%20too%20Many%20Priests
20. GfK România, *Topul băncilor cu cea mai bună reputație*, disponibil la http://www.gfk-ro.com/public_relations/press/multiple_pg/011232/index.ro.html
21. GRI a publicat șase noi suplimente sectoriale pentru versiunea G4 a standardului său, disponibil la <http://www.responsabilitatesociala.ro/stiri-csr/gri-a-publicat-6-noi-suplimente-sectoriale-pentru-versiunea-g4-a-standardului-sau.html>
22. *Guvernanța corporativă Petrom*, articol disponibil la http://www.petrom.com/portal/01/petromcom/petromcom/Petrom/Investor_Relations/Corporate_Governance
23. Interviu cu Mona Nicolici în *Dilema Veche*, disponibil la <http://dilemaveche.ro/sectiune/tilc-show/articol/o-iei-capat-nu-mai-renunti-interviu-mona-nicolici>
24. Interviu cu Mona Nicolici în *Revista de Economie Socială*, Vol. III, Nr. 2/2013, disponibil la <http://profitpentruoameni.ro/wp-content/uploads/2013/05/06-ANTREPRENORIATUL-SOCIAL-ESTE-O-SOLUTIE-PE-TERMEN-LUNG.pdf>
25. Interviu cu Mona Nicolici pentru *EurActiv.ro*, disponibil la http://www.euractiv.ro/uniunea-europeana/articles%7CdisplayArticle/articleID_15293/Mona-Nicolici-'Romania-sufera-de-promisiuni-neonorate'.html
26. Interviu cu Mona Nicolici, *Principalele tendințe de CSR în 2013 (II)*, articol disponibil la <http://www.responsabilitatesociala.ro/editoriale/principalele-tendinte-in-csr-in-2013-ii.html>
27. Jane Nelson, *Corporate citizenship in a global context*, Corporate social responsibility Initiative Working Paper No. 13 Cambridge, MA: John F. Kennedy School of Government, Harvard University, 2004, disponibil la http://www.hks.harvard.edu/m-rcbg/CSRI/publications/Workingpaper_13_nelson.pdf

28. *KPMV validează Managementul Conformității în OMV Petrom*, 2013, articol disponibil la http://m.petrom.com/portal/01/petromcom/petromcom/Petrom/Press_Room/Press_Archive_Corporate/Corporate_News_2013!/ut/p/b1/04_SjzQ0MrU0MzI0NDHQj9CPykssy0xPLMnMz0vMAfGjzOLNDSxNjIwNjCwNHJ1cDTzNfwMjXx8jAwMQBoigQp8DSw93DxDjUIdTtY9DNzc3C09DCCAkP7gonx9P4_83FT93KgcC0dHRUUAQqNJbQ!!/dl4/d5/L0IDU0IKSmDrS0NsRUpDZ3BSQ2dwUkNTQS9ZSVVJQUFJSUIJTU1JS0VFQUFDR09HT0NHSUJKRkpGQkpORE5EQk5ISUVBTExBISEvNEczYUQyZ2p2eWhDa3lGTU5RaWt5RktOUmprS2NhZ21Rb2dnL1o3XzCwOTQyMzAyOTBBQkUwSTdCTjEyTEwyMDA2LzAvaWJtLmludi8yNjM4NTEzODg5MTMvc3BmX0FjdGlvbK5hbWUvc3BmX0FjdGlvbKxpc3RlbnVyL3NwZl9zdHJ1dHNBY3Rpb24vITJmc2hvd2RldGFpbGNvbnRlbnQuZG8!/?contentid=1255754157646&site=PETROM_Corporate&templatename=Simple_Article&
29. MURTHY, Bhanu K.V., *Business ethics and corporate responsibility: a new perspective*, Munich Personal RePEc Archive, 2007, disponibil la http://mpa.ub.uni-muenchen.de/2634/1/MPRA_paper_2634.pdf
30. Nazan Yelkikalan, Can Kose, *The Effects of the financial crisis on corporate social responsibility*, International Journal of Business and Social Science, Vol. 3, No. 3, 2012, disponibil la http://www.ijbssnet.com/journals/Vol_3_No_3_February_2012/31.pdf
31. Parlamentul European a adoptat Directiva privind raportarea non-financiară, <http://www.responsabilitatesociala.ro/stiri-csr/parlamentul-european-a-adoptat-directiva-privind-raportarea-non-financiara.html>
32. Petrom și Romgaz au semnat protocolul privind contribuția la Fondul Social, articol disponibil la http://www.money.ro/petrom-si-romgaz-au-semnat-protocolul-privind-contributia-la-fondul-social_33942.html
33. *Relația cu investitorii*, articol disponibil la http://www.petrom.com/portal/01/petromcom/petromcom/Petrom/Investor_Relation_s
34. Revista Capital, <http://www.capital.ro/mariana-gheorghe-omv-petrom-este-mai-mare-decat-dacia.html>
35. Revista Green Report, *Nevoia de CSR Transformațional*, nr. 45, 2013, disponibil la <http://www.green-report.ro/nevoia-de-csr-transformational-4/>

36. Sandra Waddock, *Making corporate citizenship real*, The Journal of Corporate Citizenship, Issue 9, 2003, disponibil la <http://www.greenleaf-publishing.com/content/jccsampl.pdf>
37. Stilpon Nestor, *International efforts to improve corporate governance: why and how*, OECD 2001, disponibil la <http://www1.oecd.org/corporate/ca/corporategovernanceprinciples/1932028.pdf>
38. Ziarul Financiar, *Topul celor mai valoroase companii din România în 2012*, <http://www.zf.ro/companii/topul-celor-mai-valoroase-companii-din-romania-in-2012-10342566>

IV. Documente:

1. 2013 CSR Report, *A world of responsibilities „social, societal & environmental”*, disponibil la <http://group.renault.com/wp-content/uploads/2014/04/rapport-rse-en.pdf>
2. Afep/Medef, *Corporate governance code of listed corporations*, 2013, disponibil la <http://www.total.com/sites/default/files/atoms/file/AFEP-MEDEFcode>
3. Banca Națională a României, Institutul Național de Statistică, *Investițiile Străine Directe în România în anul 2012*, București, 2013, disponibil la [http://www.bnro.ro/Investitiile-straine-directe-\(ISD\)-in-Romania-3174.aspx](http://www.bnro.ro/Investitiile-straine-directe-(ISD)-in-Romania-3174.aspx)
4. *Cadrul de guvernare corporativă pentru societățile europene: este nevoie de îmbunătățiri?*, disponibil la http://europa.eu/rapid/press-release_IP-11-404_ro.htm?locale=en
5. *Carte Verde. Cadrul de guvernare corporativă al Uniunii Europene*, 2011, disponibil la http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/modern/com2011-164_ro.pdf
6. Cartea Etică Renault, disponibilă la <http://group.renault.com/wp-content/uploads/2014/04/charte-etique-roumain.pdf>
7. Cartea Responsabilității Sociale Corporative. Rapoarte scurte ale companiilor românești, *Good CSR 2009*, disponibil la <https://www.orange.ro/files/orange-csr.pdf>

8. Cliffe Dekker Attorneys, *King Report on Corporate Governance for South Africa*, 2002, disponibil la http://www.mervynking.co.za/downloads/CD_King2.pdf
9. Comisia Comunităților Europene, *Comunicarea Comisiei către Consiliu, Parlamentul European, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor „Gândiți mai întâi la scară mică”: Prioritate pentru IMM-uri, Un „Small Business Act” pentru Europa*, 2008, disponibil la <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0394:FIN:RO:PDF>
10. *Comisia Europeană a lansat două ghiduri pentru a îmbunătăți guvernanta corporativă*, <http://www.responsabilitatesociala.ro/stiri-csr/comisia-europeana-a-lansat-doua-ghiduri-pentru-a-imbunatati-guvernanta-corporativa.html>
11. Comisia Europeană, *Actul privind piața unică*, http://ec.europa.eu/internal_market/smact/index_ro.htm#maincontentSec3
12. Comisia Europeană, *Comisia prezintă etapele viitoare către realizarea unei Uniuni economice și monetare profunde și veritabile*, disponibil la http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-248_ro.htm
13. Comisia Europeană, *Comunicat de presă: Comisia Europeană intenționează să modernizeze dreptul european al societăților comerciale și guvernanta corporativă*, 2012, disponibil la http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-1340_ro.htm
14. Comisia Europeană, *Proiect pentru o Uniune economică și monetară profundă și veritabilă: lansarea unei dezbateri la nivel european*, disponibil la http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-1272_ro.htm
15. Commission of the European Communities, *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council and the European Economic and Social Committee, Implementing the Partnership and Jobs: Making Europe a pole of excellence on corporate social responsibility*, 2006, disponibil la <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0136:FIN:EN:PDF>
16. Commission of the European Communities, *Green Paper. Promoting a European framework for Corporate Social Responsibility*, 2001, disponibil la <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2001:0366:FIN:EN:PDF>
17. *Committing Together for Sustainable Growth and Development*, „Global framework agreement on social, societal and environmental responsibility between the Renault Group, the Renault Group Works’ Council and InstriALL Global Union”, disponibil

- la <http://group.renault.com/wp-content/uploads/2014/07/global-framework-agreement-july-2013.pdf>
18. Comunicare a Comisiei „Europa 2020”: *O strategie europeană pentru o creștere inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii*, disponibil la http://ec.europa.eu/archives/growthandjobs_2009/pdf/complet_ro.pdf
 19. Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social și Comitetul Regiunilor, *O nouă strategie a UE (2011-2014) pentru responsabilitatea socială a întreprinderilor*, disponibilă la <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0681:FIN:RO:PDF>
 20. Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social și Comitetul Regiunilor, *Către un Act privind piața unică. Pentru o economie socială de piață cu grad ridicat de competitivitate*, 2010, disponibil la <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0608:FIN:RO:PDF>
 21. Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor, *Analiza anuală a creșterii: formularea răspunsului cuprinzător al Uniunii Europene la criză*, 2011, disponibil la http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/ro_final.pdf
 22. Comunicare a Comisiei, *Analiza anuală a creșterii pentru 2012*, disponibil la http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/annual_growth_survey_ro.pdf
 23. Comunicare a Comisiei, *Analiza anuală a creșterii pentru 2013*, disponibil la http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/ags2013_ro.pdf
 24. Comunicare a Comisiei, *Analiza anuală a creșterii pentru 2014*, disponibil la http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/2014/ags2014_ro.pdf
 25. *Corporate Social Responsibility. National public policies in the European Union*, European Commission, Directorate – General for Employment, Social Affairs and Equal opportunities, 2007
 26. Consiliul European, *Către o veritabilă Uniune economică și monetară. Raportul președintelui Consiliului European, Herman Van Rompuy*, 2012, disponibil la http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/RO/ec/131297.pdf
 27. Consiliul Uniunii Europene, *Raport final al grupului operativ*, 2010, disponibil la http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/RO/ec/117447.pdf

28. *Declarația de Mediu Dacia Renault*, disponibilă la http://www.daciagroup.com/sites/default/files/declaratia_de_mediu_dacia.pdf
29. *Declarația privind conformarea cu prevederile Codului de Guvernanță Corporativă*, http://www.bancatransilvania.ro/uploads/Declaratia_privind_conformarea_cu_prevederile_Codului_de_Guvernanta_Corporativa1.pdf
30. Directiva 2006/46/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 14 iunie 2006 de modificare a Directivei 78/660/CEE a Consiliului privind conturile anuale ale anumitor forme de societăți comerciale, a Directivei 83/347/CEE a Consiliului privind conturile anuale și conturile consolidate ale băncilor și ale altor instituții financiare și a Directivei 91/674/CEE a Consiliului privind situațiile financiare anuale și situațiile financiare consolidate ale întreprinderilor de asigurare, disponibil la <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:32006L0046>
31. Directiva 2013/34/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 privind situațiile financiare anuale, situațiile financiare consolidate și rapoartele conexe ale anumitor tipuri de întreprinderi, de modificare a Directivei 2006/43/CE a Parlamentului European și a Consiliului și de abrogare a Directivelor 78/660/CEE și 83/349/CEE ale Consiliului, disponibil la <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013L0034&from=EN>
32. European Commission, *A Blueprint for a deep and genuine Economic and Monetary Union: Launching a European debate*, disponibil la http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-1272_en.htm
33. European Commission, *ABC of the main instruments of Corporate Social Responsibility*, Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2004
34. European Commission, *Enhancing the EU corporate governance framework*, 2013, disponibil la http://ec.europa.eu/governance/impact/planned_ia/docs/2013 Markt_033 Corporate_governance_framework_en.pdf
35. European Commission, *Improving corporate governance: Europe's largest companies will have to be more transparent about how they operate*, 2014, [http://europa.eu/rapid/press-release STATEMENT-14-124_en.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-14-124_en.htm)

36. European Commission, *Non-financial reporting*,
http://ec.europa.eu/internal_market/accounting/non-financial_reporting/index_en.htm
37. European Commission, *Economic governance*, disponibil la
http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/priorities/economic-governance/index_en.htm
38. European Commission, *Revision of the shareholders' rights Directive (2007/37/EC)*, 2013, disponibil la
http://ec.europa.eu/governance/impact/planned_ia/docs/2013_market_034_shareholders_rights_directive_en.pdf
39. European Commission, *The EU's economic governance explained*, disponibil la
http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-979_en.htm
40. European Parliament, *Report on Corporate Social Responsibility: promoting society's interests and a route to sustainable and inclusive recovery*, 2013, disponibil la
http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=REPORT&mode=XML&reference=A7-2013-23&language=EN#_part1_def2
41. Forum for the Future, *The five capitals model – a framework for sustainability*, disponibil la <http://www.forumforthefuture.org/project/five-capitals/overview>
42. *Ghidul de etică Orange*, disponibil la
https://www.orange.ro/about/ghidul_de_etica_orange-ro.html
43. Global Reporting Initiative, *G4 Sustainability Reporting Guidelines. Reporting principles and standard disclosures*, disponibil la
<https://www.globalreporting.org/reporting/g4/Pages/default.aspx>
44. Global Reporting Initiative, *GRI and ISO 26000: How to use the GRI Guidelines in conjunction with ISO 26000*, disponibil la
<https://www.globalreporting.org/resourcelibrary/How-To-Use-the-GRI-Guidelines-In-Conjunction-With-ISO26000.pdf>
45. Global Reporting Initiative, *Sustainability Reporting Guidelines*, 2002, disponibil la
http://rsuniversitaria.org/web/images/stories/Documentos_antiguos/gri02.pdf
46. Good CSR 2009, *Carta Responsabilității Sociale Corporative*, Braun & Partners SRL, Ungaria.

47. Guvernul României, Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, *Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României. Orizonturi 2013-2020-2030*, București, 2008, disponibil la <http://strategia.ncsd.ro/docs/sndd-final-ro.pdf>
48. Hotărâre nr. 924 din 14 august 2003 privind aprobarea Strategiei de privatizare și suplimentarea serviciilor de consultanță pentru privatizarea Societății Naționale a Petrolului „Petrom” – S.A. București, disponibil la http://www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.htm_act_text?id=50009
49. *Industria Energetică, Factor de Creștere Economică a României*, București, 2011, Geastrategy & Consulting, disponibil la <http://petromraport2010.webstyler.ro/gea/viewer.php?lng=RO>
50. ISO 26000:2010, *Guidance on social responsibility*, http://www.iso.org/iso/catalogue_detail?csnumber=42546
51. Legea nr. 31 din 16 noiembrie 1990 privind societățile comerciale, disponibilă la http://www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.htm_act_text?id=59637
52. Legea nr. 441 din 27 noiembrie 2006 pentru modificarea și completarea Legii nr. 31/1990 privind societățile comerciale, republicată și a Legii nr. 26/1990 privind registrul comerțului, republicată, disponibilă la http://www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.htm_act?id=68308
53. Legea Petrolului, disponibilă la http://www.cdep.ro/proiecte/2004/100/70/2/leg_pl172_04.pdf
54. OECD *Guidelines for Multinational Enterprises*, 2011 Edition, disponibil la <http://www.oecd.org/daf/inv/mne/48004323.pdf>
55. OECD *Investment Policy Reviews: China 2008*, disponibil la <http://www.oecd.org/daf/inv/investmentfordevelopment/41734421.pdf>
56. OECD *Principles for Integrity in Public Procurement*, 2009, disponibil la <http://www.oecd.org/gov/ethics/48994520.pdf>
57. OECD, *Convention on combating bribery of foreign public officials in international business transactions*, 2011, disponibil la http://www.oecd.org/daf/anti-bribery/ConvCombatBribery_ENG.pdf
58. OECD, *Guvernanța corporativă în România*, 2001, disponibil la <http://www.oecd.org/daf/ca/corporategovernanceprinciples/2390809.pdf>

59. OECD, *OECD Principles of Corporate Governance*, 2004, disponibil la <http://www.oecd.org/corporate/ca/corporategovernanceprinciples/31557724.pdf>
60. OECD, *OECD Strategic Response to the Financial and Economic Crisis. Contributions to the global effort*, 2009, disponibil la <http://www.oecd.org/economy/42061463.pdf>
61. OECD, *Tackling the crisis - a strategic response*, disponibil la <http://www.oecd.org/corporate/tacklingthecrisisastrategicresponse.htm>
62. OECD, *The Road to Recovery. Update the OECD's Strategic Response to the Financial and Economic Crisis*, 2009, disponibil la <http://www.oecd.org/economy/42528786.pdf>
63. Orange România, *Raport de responsabilitate corporativă* 2006, disponibil la https://www.orange.ro/about/2006_raport_csr.pdf
64. OCDE, *Pact de Stabilitate. Acordul Europei de Sud-Est pentru reformă, investiții, integritate și creștere economică. Cartea Albă a Administrării Corporațiilor în Sud-Estul Europei*, disponibil la <http://www.oecd.org/daf/ca/corporategovernanceprinciples/19813511.pdf>
65. Parlamentul European, *Raport referitor la responsabilitatea socială a întreprinderilor: un comportament responsabil și transparent al întreprinderilor și o creștere economică durabilă*, 2013, disponibil la <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+REPORT+A7-2013-0017+0+DOC+PDF+V0//RO>
66. Parlamentul European, *Rezoluția Parlamentului referitoare la responsabilitatea socială a întreprinderilor: promovarea intereselor societății și a unei căi spre o redresare economică sustenabilă și cuprinzătoare*, 2013, disponibil la <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2013-0050+0+DOC+XML+V0//RO>
67. *Politica de mediu Dacia*, disponibilă la <http://www.daciagroup.com/responsabilitate-sociala/politica-de-mediul-dacia>
68. *Raport Anual 2007. Modernizare și dezvoltare durabilă*, disponibil la <http://petromraport2013.webstyler.ro/files/library/RA%202007%20-%20RO.pdf>
69. *Raport Anual 2009 Petrom*, disponibil la http://petrom.webstyler.ro/files/library/RA_2009-RO.pdf

70. *Raport Anual 2010 Petrom. Obiectivele și direcțiile noastre strategice*, disponibil la <http://petromraport2011.webstyler.ro/RO/Pagini/Company/Our-strategic-directions-and-objectives/print-10.html>
71. *Raport Anual Petrom 2002*, disponibil la http://www.petrom.com/SecurityServlet/secure?cid=1190047024223&lang=ro&swa_site=wps.vp.petromcom&swa_nav=OMV+Petrom%7C%7CInvestor+Relations%7C%7CInvestor+Reports+and+Presentations%7C%7CAnnual+Reports%7C%7C&swa_pid=%5BObjectIDImpl+%27Z6_0058QJAC2E0GIHMHRM10000000%27%2C+CONTENT_NODE%2C+VP%3A+6491%2C+%5BDomain%3A+rel%5D%2C+DB%3A+5B19-0017A4A762C20128A38DDB0600000000%5D&swa_lang=ro
72. *Raport Anual Petrom 2008*, disponibil la <http://petrom.webstyler.ro/2008/raport-anual-iframe/pdf/ro/all.pdf>
73. *Raport Anual Petrom 2010*, disponibil la <http://petromraport2010.webstyler.ro/files/library/RA%202010%20-%20RO.pdf>
74. *Raport Anual Petrom 2011*, disponibil la <http://petromraport2011.webstyler.ro/files/library/RA%202011%20-%20RO.pdf>
75. *Raport Anual Petrom, 2013*, disponibil la <http://petromraport2013.webstyler.ro/files/library/Raport%20anual%20Petrom%20Grup%202013.pdf>
76. *Raport Anual, Petrom în mișcare în 2006*, disponibil la <http://petromraport2013.webstyler.ro/files/library/RA%202006%20-%20RO.pdf>
77. *Raport CSR Petrom 2011, Petrom 2011: Implicarea noastră în comunitate*, disponibil la http://www.petrom.com/SecurityServlet/secure?cid=1255756754997&lang=ro&swa_site=wps.vp.petromcom&swa_nav=OMV+Petrom%7C%7CSustainability%7C%7CSustainability+Report%7C%7CCommunity+involvement+reports%7C%7CCommunity+involvement+report+2011%7C%7C&swa_pid=%5BObjectIDImpl+%27Z6_7094230290KG70A8ETREHM2G34%27%2C+CONTENT_NODE%2C+VP%3A+6491%2C+%5BDomain%3A+rel%5D%2C+DB%3A+5B19-07242206100950788042AE6F17AD8083%5D&swa_lang=ro
78. *Raport de Dezvoltare Durabilă Petrom 2011: Fapte și Cifre*, disponibil la http://www.petrom.com/SecurityServlet/secure?cid=1255739406493&lang=ro&swa_id=31125780347.69534&swa_site=wps.vp.petromcom

79. *Raport privind dezvoltarea durabilă pe anul 2012*, disponibil la http://www.petrom.com/portal/01/petromcom/petromcom/Petrom/Sustainability/Sustainability_Report#2012
80. *Raportul Consiliului de Administrație al Băncii Transilvania*, 2012, disponibil la http://www.bancatransilvania.ro/uploads/RAPORT_ADMINISTRATORI_BT_AN_2012_final_CA_x.pdf
81. *Raportul Consiliului de Administrație al Băncii Transilvania*, 2011, disponibil la https://www.bancatransilvania.ro/uploads/Raportul_Administratorilor_.pdf
82. Recomandarea Comisiei din 9 aprilie 2014 privind calitatea raportării cu privire la guvernanța corporativă („conformare sau justificare”), 2014/208/UE, disponibil la <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014H0208&from=EN>
83. *Report of the Committee on the Financial Aspects of Corporate Governance*, 1992, disponibil la <http://www.ecgi.org/codes/documents/cadbury.pdf>
84. *Report of the Committee on the Financial Aspects of Corporate Governance*, Burgess Science Press, Great Britain, 1992, disponibil la <https://www.sec.gov/about/laws/soa2002.pdf>
85. S.C. Automobile DACIA S.A., *Consiliul de Administrație. Raport de gestiune*, 2011, disponibil la http://www.daciagroup.com/sites/default/files/raport_de_gestiune_ca_31.12.2011.pdf
86. *Sarbanes-Oxley Act of 2002*, disponibil la <https://www.sec.gov/about/laws/soa2002.pdf>
87. *Statutul de Guvernanță Corporativă al OMV Petrom*, disponibil la http://www.petrom.com/SecurityServlet/secure?cid=1255738717331&lang=ro&swa_id=742303823212.8757&swa_site=wps.vp.petromcom
88. Strategia Națională de promovare a Responsabilității Sociale 2011-2016, disponibil la <http://csr.ccir.ro/noutati/stiri/9-uncategorised/89-strategia-nationala-de-promovare-a-responsabilitatii-sociale-2011-2016>
89. *Strategia Națională de promovare a Responsabilității Sociale*, 2011-2016, disponibil la <http://www.sgg.ro/nlegislativ/docs/2011/05/2x4bdfjnwskv89h17pzq.pdf>

90. Strategia Petrom 2021, *Performanță durabilă pentru creștere*, disponibil la http://www.petrom.com/SecurityServlet/secure?cid=1255740056890&lang=ro&swa_id=31125780347.69534&swa_site=wps.vp.petromcom
91. The Global Compact, Global Corporate Governance Forum, International Finance Corporation, *Corporate governance. The foundation for corporate citizenship and sustainable businesses*, 2009, disponibil la http://www.unglobalcompact.org/docs/issues_doc/Corporate_Governance/Corporate_Governance_IFC_UNGC.pdf
92. The Global Compact, Global Corporate Governance Forum, International Finance Corporation, *Corporate governance. The foundation for corporate citizenship and sustainable businesses*, 2009, disponibil la http://www.unglobalcompact.org/docs/issues_doc/Corporate_Governance/Corporate_Governance_IFC_UNGC.pdf
93. *Tratatul privind Stabilitatea, Coordonarea și Guvernanța în cadrul Uniunii Economice și Monetare*, disponibil la http://www.european-council.europa.eu/media/639164/18_-_tscg.ro.12.pdf
94. United Nations Global Compact, *Global Corporate Sustainability Report*, 2013, disponibil la http://www.unglobalcompact.org/docs/about_the_gc/Global_Corporate_Sustainability_Report2013.pdf
95. United Nations Global Compact, *Strategy 2014-2016*, disponibil la <http://www.culturarsc.com/RSC/UNGlobalCompactStrategy2014-2016.pdf>
96. United Nations, General Assembly, *Resolution adopted by the General Assembly*, 2005, disponibil la <http://www.un.org/womenwatch/ods/A-RES-60-1-E.pdf>
97. United Nations, Report of the United Nations Conference on Environment and Development, *Rio Declaration on Environment and Development*, 1992, disponibil la <http://www.un.org/documents/ga/conf151/aconf15126-1annex1.htm>
98. United Nations, *Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future*, 1987, disponibil la <http://www.un-documents.net/our-common-future.pdf>

99. World Economic Forum, *Faith and the Global Agenda. Values for the Post-Crisis Economy*, 2010, disponibil la http://www3.weforum.org/docs/WEF_GAC_FaithValuesReport_2011.pdf
100. World Economic Forum, *Global Corporate Citizenship: The leadership challenge for CEOs and boards*, disponibil la http://www.weforum.org/pdf/GCCI/GCC_CEOstatement.pdf